

ИНТЕРВЈУ: АЛЕКСАНДАР СИМИЋ, КОМПОЗИТОР

Музичка екскурзија

Како би класична музика постала приступачнија, интересантија и узбудљивија млађој публици, у организацији Музичке омладине, за ученике основних и средњих школа ове јесени и током наредне године биће одржана серија концерата. У помоћ извођачима на уобичајеним инструментима биће позвани балерине, хорови, глумци, видео бимови, па чак и мађионичари. Први концерт заказан је за 11. октобар у Дому синдиката

Композитор Александар Симић, аутор пројекта, каже да је целом концепту дао име „Музичка екскурзија”. Из више разлога:

– Прво, клинци живе за екскурзију, не за контролне и писмене задатке. Друго, знамо да на путовању у току неколико дана често научимо више него код куће за пар месеци. Такође, сат и по проведен у окружењу које је ново и инспиративно, са екипом музичара која брише рампу између публике и сцене, може да остави далекосежан траг.

Симић планира да са својим ансамблом „Серафими” састави и увежба најзанимљивији могући програм, користећи композиције на које и најупућенија и најлаичкија публика једнако добро реагује. Ипак, потпуно му је јасно да је пред њим изузетно озбиљан изазов:

– Сви ми који се бавимо музиком, свесни смо да су концерти класике често превише херметични и напорни, чак и за оне који је воле и познају. Ако би се спровела анкета међу ученицима и тражило да једном речју опишу какав утисак на њих оставља озбиљна музика, та реч би највероватније била „смор”.

Цела прича започела је, заправо, пролетос када је Музичка школа „Станковић” славила 120 година свог постојања. Позвали су ме да направим музику за свечаност коју су организовали и тим поводом по први пут направили симфонијски оркестар и хор. Припремали су музику „Под истим кровом” коју сам компоновао за Уједињене нације, спремали су гомилу хорске музике и на крају су ме замолили да компојем нешто за хор и симфонијски оркестар. За ту прилику направим сам „Salva me” и рекао им, не очекујући богзна шта: „ОК, ви вежбајте, а ја ћу доћи да вас видим и помогнем колико могу.” Међутим, кад сам дошао, звучали су као прави професионални ансамбл и схватио сам да је штета не уложити још мало напора. Осам дана сам радио са њима и диригенткињом која је била у деветом месецу трудноће и мислио сам да ће ме 250 младих људи омрзнути. Јер, стварно сам им „вадио маст”. Наравно, уз гомилу зезања, игре и свега оног што је потребно да би уживали и да би дали праве резултате. На крају, ти резултати су дошли, као и признања у форми стотинак мејлова, фејсбук порука итд. Сви су питали „када ћемо поново”.

Тако је и кренуло. Клинци из школе су хтели да после поплаве направе концерт на Теразијском платоу, па су замолили Музичку омладину да им тим поводом да лиценцу за наступ, да би ме ови – видевиши како ученици и ја функционишемо – позвали да наставимо сарадњу. И тако смо кренули са идејом да се не обраћамо само деци из музичке школе, него деци уопште. Јер, у време када је супстанца замењена позом или формом, управо та идеја враћања класичних вредности кроз класичну музику, књижевност или нешто треће, јесте друштвенокористан чин.

Зашто мислиш да је баш данас важан повратак класичним вредностима?

– Важно је у сваком смислу, јер мислим да је генерална криза вредности основно исходиште за све друге кризе које нас, можда, директније погађају, или смо их више свесни. Чак је и актуелна финансијска кри-

за последица кризе вредности. Наша цивилизација је постала моструозно материјалистичка, а појмови попут емпатије, марљивости, одговорности или солидарности подсећају на реликвије из неких бивших времена и, што је још горе, постају одлика слабих.

За почетак, мора да нам буде стало. И овај пројекат почива, пре свега, на идеји да нам је стало до нових поколења. Стално се говори да су млади будућност овога света. Не, млади су његова садашњост и јако је важно да им се обраћамо. Иначе, одлажемо нашу будућност. Сад сам помало украо недавни говор Бан Ки Муна у Индонезији, који је рекао отприлике исто. У том смислу, за мене је Музичка омладина најважнија музичка институција у Србији. Важнија и од Београдске филхармоније, Симфонијског оркестра РТС-а или Министарства културе. Стварно, уопште не афектирам.

АЛИЈАНСА ЦИВИЛИЗАЦИЈА

Сарадња Александра Симића са Уједињеним нацијама траје већ неколико година. На форуму Алијансе цивилизација одржаном у Дохи, генерални секретар УН Бан Ки Мун говорио је о музици нашег уметника и његовом доприносу дијалогу цивилизација, промовишући га у својеврсног амбасадора добре воље. Пре десетак дана млади композитор вратио се из Индонезије, где је на Балију одржан овогодишњи форум Алијансе и на којем је водио панел на тему Култура и уметност као средства друштвених промена. Како каже, оно због чега га у УН „гаје” јесте то што жели да ради и да таласа, за разлику од доброг дела политичара који се превасходно труде да не угрозе своје каријере и пензије.

Симић је на Бали позван као директни представник Алијансе, а говорио је о одговорности уметника у времену опште кризе вредности која се најдиректније рефлектује и на горуће проблеме човечанства, попут финансијске кризе, климатских промена или изазова у одржању мира. На крају сесије, на великом платну конференцијског центра Бали приказан је осамнаестоминутни филм „Под истим кровом”, настао по музици коју су УН поручиле од Симића пре три године, поводом 66 година постојања организације. Музика и филм представљају својеврсно музичко путовање око света, које гледаоце води кроз 23 различите музичке дестинације, на путу од Београда до метафоричке Барке Нација, укотвљене на обали Ист Ривера у Њујорку.

И шта се се договорили?

– Договорили смо се да за децу из београдских средњих школа 11. октобра направимо један или два концерта у Дому синдиката, зависно од тога колико ће публике бити. Пробаћемо да направимо програм који ће бити интересантан некоме ко би био спреман да плати и пет хиљада динара за њега. Наравно, цена ће бити неупоредиво мања, пар стотина динара, јер није нам циљ да зарадим новац, већ да допремо до срца и мозга младих људи, како би их окренули на праву страну. Циљ нам је да добијемо здраве, квалитетне девојке и младиће, који не само да ће слушати квалитетнију музику, већ ће самим тим бити пријемчивији за далеко квалитетније духовне садржаје. Који ће читати боље књиге, избегавати „треш културу” и постајати полако прелеститији људи. У данашњем времену, главни а-

често и једини императив за већину младих људи није учење, већ забава. А без духовног живота нема ни доброг зезања. Има овог што краси данашњицу, а то је тиранија површности.

Шта следи даље?

– Редовни концерти у организацији Музичке омладине требало би да започну почетком 2015. године и да трају најмање до 2016. Десетинама концерата требало би да покријемо и основне школе и средње и факултете у целој Србији. Кренућемо од Београда, јер је логистички тако лакше, иако су концерти још више потребни провинцији, па им се још више радујемо. Концерте можемо правити у некој концертној сали или у самим школама, јер морамо узети у обзир много чинилаца – од евентуалног превоза деце, до могућности простора или тога да ли користимо клавир или клавиноу.

Музичка омладина и њена председница Татјана Војнов су у прелиминарним разговорима са Министарством културе да се читав фронт још више рашири путем медија, како би класичну музику на све начине учинили интересантним, пријемчивим, па и забавном. Организована акција неће подразумевати само концер-

јалне и финансијске проблеме, поред тих недаћа мора да се носи и са неком врстом изолованости, искључености из друштвеног живота. Један од начина да их укључимо, осим што ћемо им обезбедити кров над главом, медицинску и финансијску помоћ, јесте да их интегришемо у добро зезање. Тако сам, рецимо, у славу живота организовао Ревиију секси доњег веша у старачким домовима.

Треба вратити осмех на лица људи и зато мислим да овакви пројекти имају прворазредну политичку конотацију, јер ми смо дубоко болесно друштво.

А у каквој су тренутно релацији млади и уметничка музика?

– Ако је реч о публици, већ деценијама статистичка истраживања у Европи и свету говоре да је она све старија. Највећи део младе публике чине они који се баве том музиком, а не би морало да буде тако. Класична музика је по садржају квалитетнија од свих осталих врста музике, па чак и цеза, али је по комуникативности и паковању далеко, далеко иза свих других жанрова. У том смислу, постоје огромне диспропорције између евидентног садржаја и начина на који се он презентује публици и ту је огромна кривица људи који се баве овом музиком. Како старијих представника еснафа, тако и ових млађих који су невероватно ригидни и никако не иду у корак с временом. Све време имамо неке вулгарне искорак типа Мела Буша који је био менаџер Ванесе Ме. Она је била скроз у реду, али је Буш наставио да ради са Бонд квартетом и другима, где пуне матрицу, узму пулоле девојке које забацију косу и свирају на електричним инструментима, уз дуц-дуц семплове. И то је, наводно, популаризација класичне музике. Напротив, то је антагонизација са њом.

Зар није својеврсан парадокс што што је класична музика у дефанзиви, а многи родитељи, можда више него икада, уписују децу у музичке школе?

– Један од проблема класичне музике јесте та снобовска елитистичност, односно идеја да је класична култура тековина неких виших друштвених слојева. Та идеја аутоматски антагонизује све који себе не доживљавају достојним да обуку фрак или балску хаљину и оду у оперу. Захваљујући чињеници да је произашла из традиције, из једног система који са собом вуче и теорију и разне дисциплине, попут хармоније, контрапункта, солфеђа или инструментата који нису тако пријемчиви као гитара и бубањ, класична музика је успела да наметне схватање да је за уживање у њој неопходно да завршиш у најмању руку средњу музичку школу. А то је музика као било која друга. Ил’ те гађа, ил’ те не гађа.

Један број људи уписује децу у музичку школу као што их даје на француски, на балет или у драмску секцију, да би их некако гурнули у слој будућних лидера. На неки начин, то чини медвеђу услугу класичној музици, јер у времену опште глобализације, оно што није демократично и што нема широк фронт, осуђено је на маргину. А све што ја желим, то је да не будем на маргини. Не само зато што сам нарцисоидни манијак, што сваки прави уметник треба да буде, већ зато што искрено верујем у мисију коју има класична музика.

Оно што те прилично издваја од претходних дела наших композитора млађе генерације јесте схваћање да, осим што треба да буде „вредна”, музика треба да буде и лепа, слушљива. Да ли управо у несхваћану што лежи разлој својеврсне ретресије кроз коју пролази уметничка музика? Јер, као да добар број стваралаца смајра да су лепе комбинације штонова већ ипопрошене, па се баца на испрживање нових, које су несхваћљиве и неинтересантне уху просечној слушаоца.

– Апсолутно. Уметничка естетика, па самим тим и музичка, увек је била базирана на естетици лепог. Будући да се развијала у окриљу цркве или двора као спонзора, она је имала и ту декоративну функцију. Зашто би, иначе, Естерхази трпео Хајдна да му прави буку у прелепом двору и имању, у вртвима у облику лавиринта? Међутим, од Бетовена надаље, уметник се полако еманциповоа, да би у савремено доба глас једног Цона Ленона или Џорџа Клунија постао важнији од гласа многих државника.

Што се тиче естетике лепог и естетике ружног преломан је био Први светски рат. Будући да уметност мора бити истинита, у време када се све распадало и када је пакао проговорно у облику милиона људских жртава, многи поштени ствараоци осетили су порив да се одазову ружноћи времена. И то је тада било нормално, јер су етика и естетика неодвојиве категорије. Проспеш фарбу на зид и кажеш „Ово је мој протест!” Међутим, то је тада отворило пут разноврсним бесплодним концептуалистима, који нису желели да се бакну освајањем заната, да испоручују разноврсне глупости.

И до дана данашњег остало је тако. Како би показао сопствену авангардност, политички и друштвени естаблишмент који одлучује шта ће да подржи одлучио је да маргину, то јест етику и естетику ружног, смести у мејстрим, а лепо су прогласили застарелим и реставраторским. Тако је фолирантска поза концепта заменила супстанцу озбиљних заната и ето нас овде, питајући се зашто се уметност, па самим тим и човечанство, налазе у једној од најозбиљнијих и најдужих криза у својој историји.

Небојша Бугариновић